

KOKO MAAILMAN *meno*



Jukka Pakkanen

KOKO MAAILMAN *meno*



Jukka Pakkanen

 SAGA
EGMONT

Jukka Pakkanen

Koko maailman meno

SAGA Egmont

Koko maailman meno

Cover image: Shutterstock
Copyright © 1972, 2021 Jukka Pakkanen and SAGA Egmont

All rights reserved

ISBN: 9788726930733

1st ebook edition
Format: EPUB 2.0

No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means without the prior written permission of the publisher, nor, be otherwise circulated in any form of binding or cover other than in which it is published and without a similar condition being imposed on the subsequent purchaser.

www.sagaegmont.com
Saga Egmont - a part of Egmont, www.egmont.com

Talo sijaitsi luoteisessa Helsingissä. Se oli rakennettu kovimpaan asuntopulaan kohta sotien jälkeen, siinä oli seitsemän kerrosta ja neljän hengen hissi. Siinä tunsivat asuvansa monen ikäisten ja mielisten ihmisten kanssa vuorokaudesta toiseen.

Taloa vastapäätä kadun toisella puolella oli ruokatavarakauppoja ja kauppojen päällä toisessa kerroksessa ravintola jossa oli valkealiinaiset pöydät ja kiiltäväksi lakatut paneloidut seinät. Ravintolassa kävi sen seudun ihmisiä, heillä oli oma maailmansa jokaisella ja omat muistonsa.

Tälle seudulle tähän taloon Hannes oli muuttanut Riitan kanssa kuusikymmenluvun lopulla asuttuaan sitä ennen vanhempiensa kanssa kolmetoista vuotta Lauttasaarella ja seitsemän vuotta Espoossa.

Kymmenen kuukautta vihkiäisistä oli syntynyt Leena joka oli nyt kahden vuoden kolmen kuukauden ikäinen ja oppinut puhumaan ja muistamaan.

Usein iltaisin Hannes kävi vastapäisessä ravintolassa kirjoittamassa maailmastaan kahden tai kolmen oluen ajan. Joskus Riitta ja Leena vilkuttivat hänelle kodin ikkunasta ja viittoivat käsillä kuin olisivat halunneet sanoa jotain.

Heistä etelään oli meri ja Eurooppa, heistä pohjoiseen oli metsiä ja tehtaita kasvava Suomi. He olivat siinä välissä. Heidän yläpuolellaan oli sininen taivas pilvien ja savun takana.

Maaliskuu: Hannes ja Antti

Tasavallan presidentti oli uutenavuotena puhunut radiossa ja televisiossa, hän oli muistuttanut luonnonsuojelun tärkeydestä nopeasti teknistyvässä yhteiskunnassa sekä moninaisesta vastuustamme jälkipolville. Useimpien mielestä presidentin sanat olivat tuntuneet hyviltä ja oikeilta.

Edellisestä syksystä alkaen oli Helsingissä keskusteltu yksityisautoista ja puistoista ja kävelykaduista. Enintä puhetta pitivät ne jotka olivat jyrkästi puolesta tai vastaan, kumpiakin riitti aina sen verran että lehtien palstat ja radion ääninauhat täyttyivät. Kahvitunneilla otettiin kantaa ongelmiin jotka »kuitenkin loppujen lopuksi ovat pienen radikaalivähemmistön vouhotusta ja pätemisentarvetta». Kansan edusmiehet viittasivat yhtenäen »pakosta maksettavaan elintason hintaan».

Hannes oli kulkenut paneelista toiseen puhumassa kymmenien muitten kanssa asioista jotka useimpien mielestä olivat tärkeitä.

Silläkin tavalla Hannes tutustui Suomeen.

Hannes tuli kaupunkiin junalla Helsingistä. Täysissä vaunuissa lapset nukahtivat penkeille, miehet kertoivat toisilleen juttuja sodista jotka eivät koskaan pääty.

Ravintolavaunussa Hannes kuunteli vanhaa miestä joka kertoi lapsuudestaan ja nuoruudestaan vuosisadan alun Suomessa. Maa oli silloin toisenlainen kuin nyt. Helsingissä hevosraitiovaunut kuljettivat ihmisiä töistä kotiin, parempiosaiset käyttivät vossikoita. Työväestön elämä oli kaikkialla raskasta. Mies piirsi nuhraantuneelle ruudulliselle paperille Suomen kartan ja karttaan ne paikkakunnat joissa oli elänyt ennen kuin oli täyttänyt kolmekymmentä. Helsinki, Rauma, Taipalsaari, Kuopio, Kangasniemi. Sitten hän kostutti kielellään kosmoskynän kärjen ja ympäröi ne paikat jotka olivat hänelle erityisen rakkaita. Kaivopuiston kalliot Helsingissä, pieni kylä Taipalsaaren pitäjässä Saimaan rannalla. Karttaan jäi kaksi violetta rengasta. Mies pani paperin takaisin taskuun ja hyvästeli Hannesta ja lähti ravintolavaunusta. Seuraavalla pysäkillä mies jäi junasta ja käveli kotiinsa johtavalle tielle.

Hannes meni paikalleen vaunuun ja katseli ikkunasta näkyvää maisemaa joka virtasi ohi kuin filminauha. Häntä vastapäätä istui nuori äiti vauva sylissään, kun vauva itki äiti avasi kukikkaan puseronsa napit ja hymyili. Viiden jälkeen Hannes jäi junasta ja meni lähimpään baariin kahville.

Paneelikeskustelun piti alkaa puoli seitsemältä koulun juhlasalissa.

Koulurakennus sijaitsi vähäisen mäen päällä, se oli matala ja punatiilinen. Rakennuksen ympärillä kasvoi pientä mäntyä, pihan keskellä sojotti lipputanko. Talven lumista oli jäljellä hauraita likaisia kasoja siellä täällä rakennuksen seinustoilla. Koulun takana oli rivi vasta rakennettuja asuintaloja.

Hannes käveli koulun ovelle. Siihen oli kiinnitetty pahvinen kyltti jossa luki siististi tekstattuna TUHOAAKO IHMINEN MYÖS ITSENSÄ? KESKUSTELU LUONNON JA TEKNOLOGIAN VÄLISISTÄ SUHTEISTA 27.3. KLO 18.30. TERVETULOA!

Suuressa eteisaulassa naulakkorivistöjen välissä seisokeli tilaisuuden alkua odottelevia ihmisiä. Hannes jätti takkinsa naulakkoon ja mietti minne menisi.

Portaita alas tuli nuorehko mies, hän huomasi Hanneksen ja kiiruhti luo.

— Hannes Järvi?

— Kyllä.

— Tervetuloa vaan. Tulitte junalla Helsingistä?

— Tulin joo, oli täyttä.

— Se on aina täynnä tämä juna. Ja niin, minä olen Koskinen, toimin opettajana tässä koulussa.

Koskinen otti savukkeen ja tarjosi Hannekselle.

— Rohkenenko minä teille oikein tarjota, kun olette niitä saastetaistelijoita.

Koskinen nauroi arasti ja piti savukeaskia Hanneksen edessä.

— No kiitos, kyllä mä poltan. Niinku inhimillistä heikkoutta.

— Sitä kai se on minullakin. Ja eiköhän tämä kokonaisuuden kannalta ole sentään melko pieni synti.

— Kai se niin on.

Koskinen tarjosi tulta.

— Mennään sitten tuonne ylös saliin. Muut eivät ole vielä tulleet.

— Keitä muita siinä on mukana?

Koskinen seisahtui ja otti taskusta paperin jossa oli paneelin aihe ja osanottajat.

— No katsotaan. Nämä ovat paikallista väkeä melkein kaikki. Insinööri Mäki on puunjalostustehtaan tuotannonjohtajia, eikä ollenkaan niin vastahakoinen luonnonsuojelulle kuin ehkä voisi luulla. Sitten tässä on koneenkäyttäjä Jokela, tehtaan pääluottamusmies. Ja tavallisten ihmisten edustajaksi olemme kutsuneet rouva Mannisen joka aina silloin tällöin kirjoittelee lehteen näistä saastumisasioista. Ja minä toimin keskustelun puheenjohtajana. Jaa vielä. Viidentenä keskustelijana on opiskelija Vainio, hänet me saimme mukaan vasta aivan viime tingassa. Hänet te kai tunnette jo ennestään?

— Nimen tiedän.

— Vainio on myös Helsingistä mutta on viime ajat asunut maalla tässä lähellä. Häntä voidaan jossain mielessä pitää suorastaan fanaatikkona.

— No miksei, joittenkin kirjoitusten perusteella.

— Vainio tulee varmasti antamaan keskusteluun sitä tarpeellista lisäväriä, ettei yleisölle tule ikävä.

— Niin.

— Ja teidän olette biologi ja voisinko sanoa eräänlainen vaikuttajayksilö.

— Tiedä mihin tässä enää vaikuttaa.

— Sehän se ongelma on, mutta ainahan sitä on yritettävä, niin kauan kuin rahkeet kestävät.

Koskinen tumppasi tupakan tulitikkuaskin kanteen ja viskasi natsan tyhjään roskapönttöön.

Takaa kuului askeleita.

— Päivää. Mä olen Vainio.

— No niin, tervetuloa. Tässä on maisteri Järvi Helsingistä.

Poika oli parinkymmenen, hänellä oli melkein harteille ulottuva paksu vaalea tukka ja vähän leukapartaa.

— Terve, mä olen Antti.

— Hannes.

Antin katse meni ohi Hanneksen.

Koskinen oli jo menossa portaita ylös. Hannes vilkaisi koulun kelloa, neljännestä yli kuusi. Koskinen seisahtui portaitten yläpäässä ja viittasi kädellä.

— Eiköhän mennä saliin.

Hannes ja Antti nousivat portaat ylös. Koskinen oli kääntynyt vasempaan käytävälle ja aukaisi juuri juhlasalin ovea. Käytävän suurista ikkunoista näkyi mäntyjen taakse laskeva aurinko ja eri korkuisia taloja. Jostain etäältä kuului tiheä sarja räjähdyksiä.

Juhlasali oli avara. Lattialle oli tuotu suoriksi riveiksi tuoleja, ovea vastapäätä oli koroke jolla oli pöytä ja kuusi tuolia, ikkunoitten eteen oli vedetty vaaleat verhot. Hämärä täytti salin.

Koskinen paineli valonappuloita.

— Pannaan valot valmiiksi.

Sali valaistui hetkessä. Tuntui että koulun juhlasalista tuli maailma suuremman maailman sisään.

Ovelle ilmestyi kolme ihmistä, nainen ja kaksi miestä. He tulivat arastellen saliin ja katselivat vuoron perään Koskista ja Hannesta ja Anttia.

— Täällähän se paneeli pidetään?

Koskinen riensi vastaan ja kätteli jokaista.

— Täällä täällä, tervetuloa vaan. Tässä ovat jo maisteri Järvi ja opiskelija Vainio, ja tässä ovat rouva Manninen ja insinööri Mäki ja koneenkäyttäjä Jokela.

Koskinen pani kätet selän taakse ja hymyili.

— Toivotaan nyt että käytte sananvaihtoa niin sanoakseni ystävinä. Ja sitä te toki olettekin, eiväthän ihmiset riitele vaan asiat, jos nekään. Tervetuloa vielä kerran.

— Kiitos kiitos.

Hannes katsoi kelloa joka oli seinällä korokkeen takana, viittä vaille puoli. Kohta yleisö tulee sisään ja käy istumaan noille tuoleille jotka ovat lattialla suorina riveinä. Sieltä se näkee meidät jotka istumme pöydän ääressä korokkeella.

Koskinen nousi korokkeelle ja järjesteli vielä tuoleja niin että ne tulivat sopivasti toisiinsa ja pöytään nähden. Sitten Koskinen hyppäsi mahtavasti lattialle ja kaatui polvilleen.

— Salto mortale! Kuoleman hyppy! Ihmiskunnan hyppy tuntemattomaan!

Insinööri Mäki ja rouva Manninen nauroivat. Koskinen kömpi pystyyn ja kohenteli vaatteitaan.

Yleisöä alkoi tulla salin ovelle ja saliin. Taimmaiset tuolirivit täyttyivät ensiksi, joku harva meni etumaisiin riveihin. Sali täyttyi puheensorinasta ja odottavista katseista. Oli tultu kuulemaan asiantuntijoiden puhetta ongelmista jotka olivat jo sen verran tuttuja että ne saattoi ainakin kuvitella tosiksi. Oli ehkä kerrottavaa omistakin kokemuksista, pienessäkin kaupungissa oli autojen määrä viime aikoina kovasti kasvanut ja ilma ja vesi selvästi likaantuneet. Nämä keskustelijat tietävät varmasti mistä puhuvat, kai ne ovat nuo jotka parhaillaan juttelevat ja suunnittelevat mitä tulevat sanomaan.

Sali oli melkein täynnä. Koskinen nousi korokkeelle ja odotti kunnes sorina vaimeni. Sitten hän sipaisi tukkaansa ja rykäisi kevyesti.

— Hyvät ystävät, tervetuloa tähän keskustelutilaisuuteen jonka teemaksi on valittu Tuhoaako ihminen myös itsensä. Viimeaikainen kehitys kaikkialla maailmassa ja myös meillä Suomessa on ollut siinä määrin kiihkeää että luonto ja elinympäristö on pilaantunut varsin huolestuttavasti. Joka

päivä saamme lukea lehdistä ja kuulla radiosta yhä pelottavampia uutisia erilaisista saastumisilmiöistä, eikä niille näy loppua ollenkaan. Ihminen on ehkä käyttänyt teknisiä keksintöjään väärin tai ainakin harkitsemattomasti. On tosiaan syytä kysyä, tuhoako ihminen myös itsensä eikä vain ympäristöään. Ja pitemmittä puheitta siirrymme alustuksiin. Ensimmäisen puheenvuoron saakoon paneelimme ainoa nainen. Rouva Manninen on tuttu nimi lehtien palstoilta.

Manninen hymyili yleisölle.

— Ja pyritään sitten oikein lyhyisiin alustuksiin. Rouva Manninen, olkaa hyvä.

Manninen pani sormet ristikkäin ja katsoi yleisöön.

— No niin, arvoisa yleisö. Minä edustan tässä tilaisuudessa meitä tavallisia kuluttajia. Puheenjohtaja jo viittasi tiedotusvälineistä jatkuvasti virtaaviin saastumisutisiin, niistä ei sen enempää. Mutta ihan tavallinenkin ihminen voi jokapäiväisessä elämässään todeta että jotakin alkaa todella olla hullusti. Ajatellaan nyt vaikkapa noita yksityisautoja jotka täyttävät kadut ja pilaavat hengitysilmamme. Tämä ongelma on meidän pienessä kaupungissamme toki vielä melko vähäinen mutta ongelma se jo on. Lastemme on yhä vaikeampi liikkua tuolla kaduilla, kun heiltä kaiken lisäksi viedään vähätkin leikkipaikkansa pyhille autoille. Ja toinen jokaista koskettava asia ovat sitten nuo synteettiset pesuaineet. Mehän tiedämme että ne ovat vahingollisia vesistöille koska niissä olevat fosfaatit rehevöittävät ja saastuttavat vesiä. Jokaisen tulisikin ehdottomasti käyttää kaupan olevia vähäfosfaattisia pesuaineita tai vaikkapa vanhaa kunnon mäntysuopaa joka ainakin minun mielestäni on mahdolloman hyvä pesuaine moniin tarkoituksiin. Ja noin yleisesti pitäisi tietysti lukea kaikenlaista asiaan liittyvää ja ottaa vaikkapa kahvikeskustelujen aiheeksi meidän jokaisen

yksityisen ihmisen mahdollisuudet suojella yhteistä luontoamme. Minusta todellista kuluttajanvalistusta tässä asiassa on se että jokainen edes omalla kohdallaan valistaa itseään. Ei ihminen toki itseään tuhoa jos hän vain haluaa olla tuhoamatta. Mutta juuri haluja meiltä tuntuukin puuttuvan. Kiitos.

Taputuksia, hyväksyviä huomautuksia vierustovereille.

— Kiitos rouva Manniselle. Ja sitten insinööri Mäki. Tuhoaako ihminen myös itsensä?

Mäki selasi papereitaan ja otti yhden muista eroon.

— Jaa, enpä tuohon oikein usko. Rouva Manninen puhui minusta aivan oikeaa asiaa kun hän viittasi yksityisten ihmisten velvollisuuksiin. Sillä meistä jokaisestahan tämäkin ongelma on kiinni, meistähän yhteiskunta muodostuu. Kaiken kaikkiaan tämä asia on niin vaikea ja sanoisinko monimutkainen että sitä ei kolmessa minuutissa eikä kolmessa tunnissakaan kunnolla pystytä selvittämään. Minä nyt ajattelin tässä puhua asiasta varsin periaatteelliselta kannalta, vähän niin kuin laajoja kokonaisuuksia vasten. Saastumisen vastustaminen ja tuo luonnonsuojelu ja kaikki tällainen on tietysti periaatteessa mitä kannatettavinta toimintaa, enkä minä usko että kukaan voisi olla tästä eri mieltä. Mutta keinot ovatkin jo toinen asia. Minulla on tässä edessäni lehtileike jossa tämä vierustoverini Vainio sanoo, että yhtäkään luonnonsuojeluongelmaa ei voida ratkaista ennen kuin yhteiskuntajärjestelmä on muutettu. No Vainio varmaan vielä selittää mitä hän tarkoittaa.

Antti katsoi Mäkeä ja piirsi sitten paperiin ison ympyrän ja sen sisään pienemmän ympyrän jonka hän täytti mustaksi.

Mäki otti uuden paperin esiin, siinä oli runsaasti erilaisia käyriä ja siististi taulukoituja lukuja.

— Kaikki saatavilla olevat tilastot osoittavat aivan selvästi että Suomella ei ole minkäänlaista vaaraa jäädä sivuun kansainvälisestä kilpailusta, sellainen olisi tuhoisaa koko kansakunnalle. Luonnonsuojelu pitääkin hoitaa niissä puitteissa joissa teollisuutemme ja yleensä taloudellinen toimintamme pyörii. Oikeastaan voisin tiivistää tämän asian sillä tavalla että taloudellisen kasvumme jatkumisesta saatavilla varoilla meidän on hoidettava myös tulevaisuuden luonnonsuojeluongelmat. Sitä paitsi tekniikka kehittyy kaiken aikaa, niin että parannetut puhdistusjärjestelmät kyllä tulevat poistamaan kaikenlaiset saastumisongelmat. Tämä kai riittää.

— Kiitoksia, insinööri Mäki. Ja sitten biologin sana. Maisteri Järvi, olkaa hyvä.

Mitä minulla on näille ihmisille sanottavaa. He uskovat meidän enemmän tai vähemmän typerä puheitamme kuin Jumalan sanaa eivätkä osaa epäillä mitään. Minä istun viiden muun kanssa korokkeella noitten yläpuolella, olen kuin ystävällinen opettaja kiiltäväksi lakattu karttakeppi kädessä. Voin sanoa mitä tahansa, ja he uskovat.

— Hyvät ihmiset. Insinööri Mäki sanoi ilmeisen tahtomattaan sen mistä luonnonsuojelussa on kysymys. Mäen logiikan mukaan meidän olisi alennettava autojen verotusta jotta yhä useammat voisivat päästä pakoon kaupunkien melua ja saasteita, ja meidän olisi tehostettava tupakan mainontaa jotta tupakan myynnistä saatavilla varoilla voisimme rahoittaa keuhkosityövän tutkimusta. Eivät kai seuraukset poistu jollei syitä poisteta, ja saastumisongelmat ovat kaikesta kontrollista ryöstäytyneen kasvupolitiikan suoraa ja ilmiselvää seurausta. Puhdistusjärjestelmillä ja muilla sellaisilla voidaan vain siirtää lopullista katastrofia tuonnemmaksi, koska tekniikan kehittyminen on riippuvainen taloudellisen kasvun jatkumisesta.

Mäki naurahti. Moni yleisön joukossa pudisti päätään, eturivissä istuva nuori mies pyysi puheenvuoroa.

— Yleisöpuheenvuorot alustuksien jälkeen.

Koskinen kääntyi Hannekseen päin.

— Tuhoaako ihminen itsensä?

Onko mitään mieltä ruveta sitä tässä selittämään.

— Voi tuhota. Jos tuhoaa, se on pelkästään voitto elämälle.

Hiljaista.

— Eikö muuta?

— No ei nyt.

— Jaaha. Ja sitten pääluottamusmies Jokela, olkaa hyvä.

Jokela kääntyi Hannekseen päin ja katsoi suoraan silmiin.

— Maisteri Järvelle minä sanoisin että meidän työläisten ja koko työväenliikkeen kannalta taloudellisen kasvun jatkuminen on kyllä aivan välttämätöntä. Kokonaan toinen asia on sitten se ketkä taloudellisesta kasvusta eniten hyötyvät. Minusta tuntuu että siitä hyötyvät ne joilla on valta päättää taloudellisesta kasvusta ja kaikesta muustakin tässä maassa.

Jokela käänsi katseen yleisöön. Mäki selasi papereitaan ja vilkaisi aina välillä Jokelaa.

— Ja ne ovat juuri niitä jotka ovat vetämässä tätä maata mukaan läntisiin talousliittoihin joittenka ehdoilla on sitten varsin kiltisti pelattava. Kyllä siinä suomalainen elämänmuoto hajoaa kuin korttitalo kun läntiset suuryhtiöt ja pääomapiirit määräävät mitä tässä maassa tuotetaan ja mitä tämän maan luonnosta otetaan ja niin pois päin. Ja sitten. Kapitalistinen talousjärjestelmä ei kerta kaikkiaan kykene hoitamaan luonnonsuojeluongelmia, eihän se ole niitä tähänkään asti hoitanut. Ainoastaan suunnitelmallinen talous antaa mahdollisuudet ottaa myös nämä puolet huomioon. Sosialistisissa maissa on monia uhkaavia

tilanteita estetty kehittymästä katastrofiasteelle nopealla asioihin puuttumisella. Mitä tulee puheenjohtajan kysymykseen, niin sanoisin että kapitalistinen talousjärjestelmä kyllä antaa ihmiselle varsin mainiot mahdollisuudet tuhota koko homma vaikka kertaheitolla. Ei muuta.

Yleisön joukossa alkoi käsiä nousta ylös. Koskinen pani nimiä paperille ja viittasi samalla Antin suuntaan.

— Ja viimeisen alustuspuheenvuoron käyttää opiskelija Vainio. Olkaa hyvä.

Antti nousi seisomaan ja pyyhkäisi hiukset otsalta.

— Ei tarvitse seisoa, tai mitenkä vain.

— No mä seison mieluummin.

— Kyllä se sopii.

Antti nojasi pöytään ja katsoi yleisöön ja sitten Mäkeen.

— Aluksi mä haluan sanoa Mäelle, että se mitä mä olen kirjottanu ni sitä mä myös tarkoitan.

— Te olette siis sosialisti? Ja haluatte Suomesta sosialistisen maan?

— Kyllä.

Mäki sytytti savukkeen ja puhalsi ilmaan täyteläisiä harmaita renkaita jotka kohosivat kaikkien yläpuolelle ja hajosivat.

— Mä voisin tiivistää pääluottamusmies Jokelan erinomaisen puheenvuoron siten että luokkavastakohtien kärjistymisen vaatii selkeitä johtopäätöksiä ja niiden soveltamista käytännön politiikkaan. Muuta tietä ei ole.

— Entä alustuksenne?

— Joo no mä ajattelin kertoa siitä ku mä kävelin tänne tuolta maalta. Mä lähdin aamulla aikasin, aurinko oli just noussu ja oli vielä kylmä. Maantiellä mua vastaan käveli mies joka kanto sellasta isoa vanerilaatikkoa joka oli maalattu hiilenmustaksi. Mies pysähty siihen mun eteen ja kysy kelloa. Sitte se kysy että tunnenks mä suruvaipan, mä